

Turkish Studies Social Sciences

Volume 14 Issue 2, 2019, p. 151-165

DOI: 10.7827/TurkishStudies.14639

ISSN: 2667-5617

Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

EXCELLENCE FOR THE FUTURE
IBU.EDU.MK

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info/Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: Kasım 2018

✓ Accepted/Kabul: Nisan 2019

✍ Referees/Hakemler: Doç. Dr. Beytullah KAYA – Doç. Dr. Adnan ALTUN – Doç.Dr. Serkan ÜNSAL – Dr. Öğr. Üyesi Abdullah ÇETİN

This article was checked by iThenticate.

NURETTİN TOPÇU'YA GÖRE AHLAK VE KARAKTER EĞİTİMİNDE OKULUN VE ÖĞRETMENİN ROLÜ

Cengiz ÖZMEN* - Hüseyin ÖZTÜRK**

ÖZET

Nurettin Topçu, cumhuriyet döneminde yetişmiş, kökleri Osmanlıya dayanan, milli düşünceye inanan ve onu nefsinde bizzat yaşayan Türk düşünürdür. Aydın bir kişiliğe sahip olan Nurettin Topçu, Türk düşünürler arasına öne çıkan isimler arasında yer almaktadır. 1939 Şubatından itibaren çıkarmaya başladığı Fikir ve Sanatta Hareket Dergisiyle; Türkiye’de “Hareket Ekolü” oluşturmuş, bir ahlak filozofudur. Nitel desende tasarlanan bu çalışmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu doğrultuda 1939-1953 yılları arasında Nurettin Topçu’ya ait Hareket Dergisinde yayınlanan makaleler ve konu ile ilgili diğer bazı eserler dikkate alınarak, ahlak ve karakter eğitiminde okulun dolayısıyla öğretmenin rolü incelenmiştir. Topçu’ya göre günümüzde en çok ihmale uğrayan kalp ve duyguların terbiyesi olan ruh faaliyetidir. Menfaatlere ya da hayatın gerçeklerine uygun olmadığı gerekçesiyle çocukların kalpleri ve ruhları harap ediliyor. Tekniği kutsallaştırıp, çok bilen değil çok iş yapan adam mantığı ile teorik bilimlerin ihmali, toplumu maalesef menfaat hastalığına yakalanmış beton ruhlara dönüştürmektedir. Hayatın gerçekleri bahane edilerek kalp ve ruh eğitiminin ihmal edilmesi yüzünden nesillerin durumları acıklı bir hal almaya başladı. Topçu’nun ahlak ve karakter eğitiminden amaçladığı, milletini muasır medeniyet seviyesinin üzerine çıkarmaya çalışan, milliyetçi ve mukaddesatçı, çağdaş medeniyete uygun büyük şahsiyetleri yetiştirmektir. Bu amaca ulaşmak için, eğitimin alacağı yol, şahsiyetçi, ruhçu, milliyetperver olmalıdır. Eğitim, çok ince bir sanata benzer. İnsan

* Doç. Dr. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, E-posta: cengizozmen001@hotmail.com

** Doç. Dr. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Felsefe Bölümü, E-posta: huseyinozturk46@gmail.com

ruhunun en ince değerleri işlemek, büyük maharet ve sabır gerektirir. Bu yüzden muallim her şeyden önce insan mimarı olmalıdır. Öte yandan ahlak eğitiminde en önemli iş, model olmaktır. Muallim, çocuğa iyi bir örnek olamazsa, ahlak eğitiminde başarıyı yakalaması mümkün değildir.

Anahtar Kelimeler: : Ahlak, Karakter, Öğretmen, Okul

ACCORDING TO NURETTİN TOPÇU, THE ROLE OF THE SCHOOL AND TEACHERS IN MORAL AND CHARACTER EDUCATION

ABSTRACT

Nurettin Topçu who grew up in the republic period and whose roots were based on the Ottomans is one of Turkish thinkers. Nurettin Topçu who has an intellectual personality is distinguished among the Turkish thinkers. He is a moral philosopher, who established a school of movement in Turkey by having published the Journal of Opinion and Movement (Original in Turkish: Fikir ve Sanatta Hareket Dergisi) in 1939. In addition, this journal has made a big impact in Turkey. This research was carried out by utilizing document analysis from qualitative research methods. In this regard, the role of school and teacher in moral and character education is examined in this research by analyzing Nurettin Topçu's articles and other related papers on moral and character education in Hareket journal between 1939-1953 were examined. According to Topçu, the spirit, which is the nurture of heart and emotions is the most neglected act these days. The hearts and souls of children are devastated on the grounds that they are not suitable for interests or the realities of life. The society is transformed into concrete souls by sanctifying the technique, theoretical negligence with the logic of the man who does much work, unfortunately. The states of generations began to become pathetic due to the neglect of heart and soul education by making excuses for the facts of life. Nurettin Topçu's moral and character education aims to educate eligible nationalist and spiritual figures in that they can develop their country. Education is similar to art. Processing human values requires great skill and patience. Therefore, the teacher must be a human architect most of all. On the other hand, the most important method in moral education is to be a model. If the teacher cannot be a good role-model to the child, she/he cannot be successful in moral education.

STRUCTURED ABSTRACT

Nurettin Topçu, one of the leading Turkish thinkers, was one of the intellectuals who had family roots based on the Ottoman Empire, grew up in the Republican Period, believed in indigenous thought, and lived for this purpose. He marked an era through forming a "School of Movement" in Turkey by having published "The Journal of Movement in Opinion and Art" in February 1939, and now, he is known as a true moral philosopher.

Nurettin Topçu, over his 66-year of life span, published 23 books, wrote hundreds of articles in the following journals; “Hareket”, “Komünizme Karşı Mücadele”, “Düşünen Adam”, “Türk Yurdu”, “Şule”, “Bizim Türkiye”, “Büyük Doğu” and “Sebilürreşad”, and also he wrote newspaper articles in the following local newspapers; “Akşam”, “Yeni İstanbul”, “Yeni İstiklal” and “Son Havadis”. Apart from these studies, he used nicknames such as “Nizam Ahmet” and “Osman Asyalı” in his several papers published in “The Journal of Movement in Opinion and Art”. In The Journal of Movement, he wrote leading editorials with a signature of movement, and published translations and letters without notifying any author names again.

Nurettin Topçu was born in Süleymaniye – a town in Istanbul – in 1909. His father was from Erzurum (a city in Turkey) and his family was known as “Topçuzadeler” (Family members coming from a occupational background of artillery work) due to the fact that his grandfather, Sir Osman, was a artillery worker in the Ottoman Army; therefore, his last name “Topçu” (Artillery Worker) was originated from his family roots. His mother was from Eğin. He graduated from “Büyük Reşid Paşa Numune Mektebi” in 1922. The Turkish teacher Sir Nâfız, who helped his students memorize Mehmet Âkif’s poems, instilled the life-long love of Mehmet Âkif to Nurettin Topçu in this school. He continued his secondary education in “Veda İdadisi”. He completed his high school education in “Istanbul Erkek Lisesi (Istanbul Male High-School)”, and he became interested in philosophy while he was studying there.

In order to study in Europe, he went to France by taking the corresponding exam succesfully. In this time period, he met with the French philosopher Maurice Blondel, who was the founder of the philosophy of action, and he communicated with Maurice Blondel through letters for a long time. Two years later, he moved to the University of Strasbourg, where he studied philosophy. He was the second person who gave Turkish lessons to Maurice Blondel after Adnan Adivar. He met with Ali FuadBaşgil, Remzi Oğuz Arık, Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu, Samed Ağaoğlu, Ö. Lütfi Berkan and Besim Darkot, those who had already come to Paris before him. Among them, he maintained his close relations with Remzi Oğuz Arık and Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu after his return to Turkey.

He defended his dissertation study entitled *Conformisme et Révolte* (Docility and Rebellion) with an outstanding succes. His dissertation thesis was selected as the most successful dissertation study by the doctoral jury of Sorbonne University. For this reason, he was offered to accept a golden watch or blue voyage to the USA or North Europe; however, he declined the offer. He was then asked to clarify his own request for the award, so he asked for allowing the Turkish national flag wave in the sky of Sorbonne over a 24 hour-period. His request was accepted and fulfilled.

He received the title of associate professor with his associate professorship thesis on the founder of Intuitionism; Bergson. However, he was not appointed as an associate professor by the boards of the Faculty of Letters at Istanbul University; but for a while, he gave lectures on morals in Hilmi Ziya Ülken’s chair. Today, no one knows those who opposed the appointment in Turkey, but the number of studies

conducted on Nurettin Topçu's Master and PhD research is highly considerable. He retired from Istanbul Erkek Lisesi (Istanbul Male High School) on November 20, 1974 due to age limit. One year later, he passed away. His tomb is located in Topkapı Kozlu graveyard in İstanbul.

This research was carried out by following a qualitative research method; document analysis technique. In this context, the role of school and teacher in morality and character education were examined by taking into consideration Nurettin Topçu's articles published in *The Journal of Movement* between 1939-1953 and some other studies related to the subject in concern.

According to Topçu, there is rebellion at the base of morality. However, this rebellion is the rebellion of Allah in man; and it is the full commitment to love with free will. This particular Topçu's rebellion is neither the rebellion of an anarchist, who defends individual absolute freedom against the authority of the state, nor the Marxist Rebellion, which is against to all the national sacrifices, and leads people to bondage though it was formed in reaction to the capitalist regime (Kök, 1992: 104). According to Topçu, since movement is a combination of man and Allah, it primarily manifests itself in the form of faith and will.

Accordingly, will is a conscious balance between the desire to move out of the human body and the forces that curb this desire. The source of emotions varies from person to person. According to Topçu, he thinks that morality reflects the will which promotes the emotions fed by the sources of science and art; and the will, which is fed by the religion, forms emotions that will provide the eternity through tending towards the true owner of wills; Allah.

According to Topçu, literally, will is one and is the name of the power spreading all over the world upon request in man. The true and full will that can reach its purpose is the will that leads to Allah by passing through steps of person, family, state, nation and humanity. As it can be obviously seen from this point of view, man as a person by getting beyond his own scope of existence, is an entity that can be open to the environment, to the society and to the world in which he lives.

Topçu's interpretation of the human problem is neither a single human being thrown into the world, nor a slimy person who has lost his personality among the masses, as the existentialists claim. The human type that Topçu longs for is the person who sees his environment as an opportunity and a field of action and establishes his own existence with the will of existence.

Nurettin Topçu's view of education is also in this way. Hence, he states how the schools should raise a human being with the following words: Schools should raise individuals who are not restricted with the burdens of the reality to their soul and minds but the schools should raise individuals with a tool of maturing paving the way for individuals equipped with personality rather than standardized persons of a lore generated from only one machine. Also, the schools should raise individuals by considering the classes formed of methods different than those days', and affording opportunities for training the individuals strongly with particular mind and effort resulting in individuals who could rebel for injustice and deficiencies.

Topçu emphasized the importance of education for a society in his studies and pointed out that the curriculum of schools, which are educational institutions, should be excellent with their teaching staff. This is due to the fact that a system of education with these characteristics is the only element that enables the formation of national consciousness. According to him, French, German and British cultures in the educational systems were tried to be implemented in our country in the Constitutional and Republican periods from the Tanzimat Reform Era. Ultimately, progressivism, whose origin was derived from the typical pragmatist philosophy of the USA, began to be practiced. This philosophy has given our country the greatest harm by corrupting the youth of our country.

According to Topçu, this education system, which is completely contrary to the values that make us, has undermined our national consciousness. The Turkish society has lost its values that make it its own. To recover these lost values, teachers are the ones who will be trained in this direction. The expected liberators of Anatolia will be the teachers who are fanciful for their own waivers and self-sacrifices, and who are solely the disciples of science and virtue. Teacher, the architect of our moral and personality, is the idealist who reaches his student by sacrificing everything from his soul.

As a result, the aim of Topçu's moral and character education is to raise the great personalities who have the national sanctity, and who want to attempt to bring their nation to the top of other nations in line with the expectations of the modern civilization. To achieve this goal, the direction of our education must be based on personality, spirit and nationalism. Education is similar to a very subtle art. It takes a great deal of skill and patience to process the finest values attached to the human soul. For this reason, the teacher must be a human architect, above all. On the other hand, the most important job in moral education is to be a model. If the teacher is not a good role model for a child, it is impossible to achieve success in moral education. This is because, being a role model of the moral behaviours to be gained by the young people is highly important.

Nurettin Topçu, who unfortunately could not get the sufficient amount of the value he deserved while he was alive, continued to live with his works and ideas after his death. Today, his thoughts still remain up-to-date and provide guidance for educators. It is thought that this study, which particularly compiles Nurettin Topçu's ideas on the roles of teacher and school in terms of moral education, will make an important contribution to the educators.

Keywords: Morality, Character, Teacher, School

1.Giriş

Türk düşünce tarihinin önemli simalarından biri olan Nurettin Topçu, Cumhuriyet döneminde yetişmiş, kökleri Osmanlıya dayanan, yerli ve düşünceye inanan ve onu bizzat yaşayan aydınlarımızdan biridir. 1939 Şubatından itibaren çıkarmaya başladığı Fikir ve Sanatta Hareket dergisiyle; Türkiye'de "Hareket Ekolü" oluşturmuş, deyim yerindeyse bir çığır açmış, tam bir ahlak filozofudur.

Nurettin Topçu, 1909'da İstanbul Süleymaniye'de doğdu. Baba tarafından Erzurum'lu, Dedesi Osman efendi; Osmanlı ordusunda topçuluk yaptığından ailesi Topçuzâdelere olarak bilinir, Topçu soyadı buradan gelmektedir. Annesi ise Eğin'lidir. 1922'de Büyük Reşid Paşa Numune Mektebini bitirdi. Mehmet Âkif'in şiirlerini talebelerine ezberleten Türkçe Öğretmeni Nâfiz Bey, bu okulda Nurettin Topçu'ya hayatı boyunca devam edecek Âkif sevgisini aşıladı. Vefa İdadisinde orta öğrenimine devam eden Topçu, Lise tahsilini İstanbul Erkek Lisesinde yaptı ve burada okurken felsefeye merak sardı (Kara, 2013: 24).

Girdiği imtihandan başarı elde edip Fransa'ya, Avrupa'da öğrenim görmek üzere, gitti ve orada Hareket felsefesinin kurucusu Fransız Filozofu Maurice Blondel ile tanıştı. Ondan sonra kendisiyle uzun süre mektuplaşmıştır. İki yıl sonra Strasburg Üniversitesine geçerek; burada felsefe tahsili yaptı. Blondel'e Adnan Adıvar'dan sonra Türkçe dersi veren ikinci kişidir. Kendisinden evvel Paris'te bulunan Samed Ağaoğlu Remzi Oğuz Arık, Ali Fuad Başgil, Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu, Besim Darkot, Ö. Lütfi Berkan gibi isimlerle tanıştı. Bunlardan Remzi Oğuz Arık ve Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu ile yakın münasebetleri Türkiye'ye döndükten sonra da devam etti (Kara, 2013: 26).

Hazırladığı; Conformisme et Révolte (Uysallık ve İsyan) başlıklı doktora tezini üstün bir başarı ile savundu. Tezi, Sorbonne Üniversitesi doktora jürisince en başarılı doktora seçilmesi üzerine; kendisine ödül olarak teklif edilen altın saat ya da Amerika veya Kuzey Avrupa'ya mavi seyahati kabul etmedi, “ya ne istiyorsun” diye sorulunca; Sorbonne'un gönderinde 24 saat “Türk bayrağının dalgalanmasını” dedi ve bu isteği yerine getirdi (Kara, 2005: 18). Bu tavrıyla Nurettin Topçu; tıpkı, örnek aldığı model insan Mehmet Âkif gibi bir vatansever olduğunu göstermiştir.

İsyan Ahlakı adıyla Türkçe'ye çevrilen bu tez, 1934 yılında Conformisme et Révolte Esquisse d'une psychologie de la Croyonce başlığıyla Paris'te basıldı. Fransa'da kalma tekliflerini reddederek, 1934 yılında memlekete geldi. Aynı yılın eylül ayında Galatasaray Lisesinde felsefe muallimi olarak vazifeye başladı. Baba dostu, ilk dönem Erzurum mebusu Hüseyin Avni Ulaş'ın kızı Fethiye hanımla evlendi. Galatasaray Lisesi Müdürü Behçet Göcer'in başarısız bir kısım talebeleri görmezden gelmesi isteğini geri çevirdiği için; düğün yapacağı gün İzmir Lisesine sürgün emri geldi (Kara, 2013: 31).

İzmir'de bulunduğu yıllarda; daha sonra Türkiye'de çığır açacak olan Fikir ve Sanatta Hareket dergisini, Şubat 1939'da çıkarmaya başladı. Derginin ilk sayısındaki yazılarına bakıldığında, Topçu'nun hayatı boyunca izleyeceği düşüncelere; planlı programlı bir hazırlık içinde olduğu anlaşılmaktadır. Daha derginin 4. Sayısında yayımlanan “Çalgıcılar Yine Toplandı” yazısından dolayı 29 Eylül 1939'da İstanbul Vefa Lisesine tayin edildi. Burada 4 yıl çalıştıktan sonra, 20 Ekim 1943'te Denizli İsmet İnönü Lisesine gönderildi. 4 Ekim 1944'de İstanbul Erkek Lisesine tayini ile birlikte 10 yıl süren sürgün hayatı sona erdi (Kara, 2012: 249).

Intuitionizmin (Sezgiçilik) kurucusu Bergson üzerine yaptığı teziyle doçent unvanını aldı. Fakat İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi kurullarınca doçentlik kadrosuna atanmadı, ancak bir ara Hilmi Ziya Ülken'in kürsüsünde ahlak derslerine girdi. Bugün o atamaya karşı çıkanları Türkiye'de pek kimse tanımıyor ama Nurettin Topçu üzerine; yüksek lisans ve doktora çalışması yapanların sayısı bugün bir hayli fazladır. 20 Kasım 1974'te yaş haddinden İstanbul Erkek Lisesinden emekli oldu. Bir yıl sonra vefat etti. Mezarı Topkapı Kozlu kabristanındadır (Kara, 2013: 35).

Nurettin Topçu, 66 yıllık ömrüne 23 kitap, Komünizme Karşı Mücadele, Büyük Doğu, Hareket, Düşünen Adam, Şule, Türk Yurdu, Bizim Türkiye ve Sebilürreşad dergilerinde yüzlerce makale; Yeni İstanbul, Akşam, Yeni İstiklal, Hürsöz, Son Havadis gazetelerinde günlük yazılar yazdı. Bunun dışında Fikir ve sanatta Hareket dergisindeki bazı yazılarında Osman Asyalı ve Nizam Ahmet takma adlarla yazılar yazdı. Hareket dergisinde Hareket imzalı başyazı yazdı ve yine isim belirtmeden tercüme ve mektuplar yayımladı (Kara, 2013: 23).

Hayatta iken hak ettiği değeri maalesef yeterince göremeyen Nurettin Topçu, ölümünden sonra, eserleri ve fikirleriyle, yaşamaya devam etmektedir. Bugün onun düşünceleri hala güncelliğini korumakta ve eğitimciler için bir rehber olmaktadır. Özellikle Ahlak eğitiminde okulun ve öğretmenin rolü hususundaki düşüncelerinin derlendiği bu çalışmanın, eğitimcilere önemli katkı sunacağı düşünülmektedir.

2. Yöntem

Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, bütün araştırmalarda kaçınılmaz olarak kullanılan bir veri toplama yöntemidir. Belgelerin mevcudiyeti kadar, onları kullanabilmek de çok önemlidir. Genel olarak doküman incelemesi, tarihçilerin, antropologların ve dilbilimcilerin kullandığı bir yöntemdir. Doküman incelemesi, araştırılması istenen kavramlar ya da olgular hakkındaki bilgileri kapsayan yazılı materyallerin analizini içerir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu bağlamda Nurettin Topçu'nun çıkardığı "Hareket" adlı dergide kendisine ait 1939-1953 yılları arasında çıkan yazıları ve konu ile ilgili diğer bazı eserleri incelenerek ahlak ve karakter eğitiminde okulun ve öğretmenin rolü, Nurettin Topçu'nun bakış açısıyla irdelenmiştir.

3. Bulgular

3.1. Ahlak ve Karakter Eğitiminde Okulun ve Öğretmenin Rolü

Topçu'da ahlak ve karakter eğitimine geçmeden önce, eğitim kavramının etimolojisi üzerinde durulmalıdır. Eğitim, 1940'lı yılların başında dilimize yerleşen bir kavramdır. Bundan önce bu kavramın yerine terbiye kelimesi kullanılmakta idi (Öztürk, 2001). Terbiye, Arapça Rab kökünden gelmekte olup, sözlük manası besleyip büyütme, ilim ve edep öğretme, talim (Sami, 1905) demektir. Başka bir ifadeyle; eğitim karşılığı kullanılan terbiye, bilgi ve ahlak eğitimi verme, çocuğun maddi ve ruhi ihtiyaçlarını karşılama ve çocuğu yeteneği doğrultusunda geliştirme sanatı (Çankı, 1954) anlamına gelmektedir. Eğitim; Arapça'da terbiye, Fransızca ve İngilizce'de ise Latince'deki *educatio*'dan gelen gelmektedir (Akarsu, 1979). Eğitim (*pedeia*) kavramını ilk kullananların Antik Yunanlılar olduğu sanılıyor. Bugün eğitim bilimi olarak ifade edilen ve çocuk eğitimi bilimi anlamına gelen "pedagoji" Yunanca bir kelimedir.

Topçu'ya göre; maarifin ve muallimin esas vazifesi ahlak ve şahsiyet sahibi insan yetiştirmektir. Günümüzde ailenin rolünün ahlak terbiyesinde gitgide azaldığı görülmektedir. Hatta Nurettin Topçu'ya göre ailenin hiçbir ehemmiyeti kalmadığı gibi, okul aile işbirliğinin çocuğun ahlaki gelişimine katkıda bulunmaya çalışması da probleme bir çözüm getirmeyecektir (Topçu, 1943a: 289). Çünkü okul ona göre hayatın dışında tutulmalıdır. Hâlbuki okul aile birliği ile okul hayata taşınmakta böylece istikbalin gençlerini yetiştirmekten uzaklaşmaktadır. Ona göre okul, pratik hayatın uygulandığı alan değil; felsefesi, vizyonu ve ahlak nizamı olan, bu değerleri çocuğa kazandırırken aynı zamanda gençleri geleceğe hazırlayan bir kurum olmalıdır. Okul aile birliğinin eğitime faydadan çok zarar verdiğini şöyle dile getirmektedir " Okul aile birliği, mektebin istikbalinin ortadan kalkmış olduğunun bariz bir alametidir" (Topçu, 2016a: 59).

Nurettin Topçu'nun okul aile işbirliğinin faydadan çok zarar verdiğini düşüncesi belki tartışılabilir. Nitekim okulun maddi ihtiyaçlarının karşılanması hususunda okul-aile birlikleri önemli rol oynamaktadırlar. Ancak bugünkü temel sorun, günümüzde bu kurumun okulun ayniyat işlerinden çok eğitim öğretimi faaliyetlerini de kendi sorumluluğu gibi görmesi ve öğretmenin işine karışması şekline dönüşmesidir ki bu son derece sakıncalı bir durumdur. Nurettin Topçu devletin üzerine alması gereken mesuliyeti bu kuruma aktarmasını ve okulun, öğrencilere para toplatılan bir kuruma dönüşmesini eleştirmektedir. Çünkü Okulu devletin kurduğu aile ocağına benzeten Topçu, okul aile birliğinin bu ocağına zarar verdiğini ve itibarını düşürerek okulu ve öğretmeni değersizleştirdiğini düşünmektedir.

Nitekim günümüzde de benzer sorunlarla karşılaşmakta, bazı okullarda, öğretmenler sanki devletin değil de okul aile birliğinin çalışanıymış gibi muamele görmektedirler.

Nurettin Topçu istikbaldeki cemiyetin bütün ahlakının ve şahsiyetinin okulda şekilleneceğini belirtir. Ona göre okul çocukları ahlak ve ideal sahibi yapacak, onların ruhlarını tedavi edecek kurumdur. Okulu, okul yapan ise öğretmendir. Öğretmenlerin toplumdaki yerinin ne derece ehemmiyetli olduğunu hatta öğretmenin babadan da öte olması gerektiğini, “Baba belki gökten indirebilir ancak öğretmen isterse göğe çıkarır” sözleriyle ifade etmektedir. (Topçu, 1943a: 290). Nitekim öğretmen çocuğa, ilmin yanında güzel ahlak ve iyi bir kul olmanın ne olduğunu öğretmektedir. Öğretmen çocuğun ruhunu olgunlaştırmaya vesiledir. Baba ise, çocuğun cisminde ve dünyaya gelmesine araçtır. Haliyle insanı insan yapan cismi değil ruhu olduğundan ve öğretmen de çocuğun ruhunu şekillendirdiğinden babadan daha üstündür. Fakat bu öğretmen, faydasız ilimleri öğrenen ve öğreten, düşük ahlaki vasıflara sahip öğretmen değildir. Bahsettiğimiz öğretmen faydalı olanı bilir, çocuklardan cehalet cübbesini söker atar. En büyük ve sevimli en layık öğretmen ise Hz. Peygamberdir. Çünkü O, güzel ahlakı tamamlamıştır (Kınalızâde, 2013: 159).

Eğitime bilgi aktarma gözüyle bakılması ve öğretmenlerin de maalesef kendilerini bildiğini bilmeyene aktaran bir vasıta olarak algılanması, telafisi mümkün olmayan sorunlara yol açmaktadır. Hâlbuki eğitimi olmak demek, insanın yaşadığı çevreyi tanıması ve anlaması, hayatın her alanında ihtiyaç duyduğu bilgi, beceri ve kuvveti elde etmesinin (Aydın, 2013: 471) yanında ahlak ve şahsiyet sahibi olmasıdır. Öğretmenin insan yetiştirmedeki rolünün önemini; Nurettin Topçu Muallim adlı yazısında şu sözlerle dile getirir:

Muallim gençlere bilmediklerini öğreten bir nakil değildir. Bu iş kitabın işidir. Bilmediklerimiz hep kütüphanelerde bulunmaktadır. Her sahada yalnız bilinmeyi bilmekle eski devrin skolastik tahsili elde edilir. Kitaptaki örümcek, kafamıza nakledilir. Ancak sınıfta okutacağı bilgilere sahip olan insanın yapabileceği iş ise bundan ileri gidemez. Bunun için kültürlü adam, kafaları hatta ruhları işletmesini bilen adam lazımdır... Muallim, dünya hayatında rol almaya namzet olan genci kâinat karşısında kendine mahsus görüşlere sahip, bizzat kendisi için hayat kaideleri (ilkeleri) oluşturabilen bir bütün insan olarak yetiştirmesi lazımdır... Tahsil alelade bir iş değil, bir mefkûre olmalıdır. Genç ruhların, derin ve sürekli bir sürur halinden doğuştan sahip oldukları bu mefkûreyi seneler içinde bir yığın bilgi halinde verilen ve asıl ruhtaki olgunlaşmak ihtiyacını duyurmayan hatalı bir tahsil azar azar yok etmektedir... Muallim ruhlar sanatkârıdır... Muallim bilen öğreten, irşat eden, yol gösteren, terbiye eden, hülasa veli, mürebbi ve emin vasıflarına sahip insan olacaktır. Ruhların mürşidi, hayatın nazımı ve istikbalin en emin kefli olacaktır. Bu yalnız okuma yazma öğreten insanın işi değildir... (Topçu, 1939a: 191-192).

Talebelerin, çocukluk ve gençlik döneminin büyük bir kısmı öğretmenin himayesinde geçmektedir. Onun ruhunun şekillenmesinin büyük ölçüde öğretmenlerinin elinde olduğunu belirten Nurettin Topçu, bundan dolayı yetişen nesillerin karakter eksikliğini, hatalarını öğretmende aramanın son derece normal olduğunu söylemekte ve yine bu gençleri içine düştükleri bataklık çukurundan kurtaracak olanların da yalnız ve ancak öğretmenler olduğunu, “Tıpkı Gandhi gibi o da öğretmendi ve işe ilkökul çocuklarını yetiştirmekle başladı” (Topçu, 1943a: 290) diyerek öğretmenlik mesleğinin önemini vurgulamaktadır.

Bu durumda öğretmene düşen görevin, kendi kişiliğini örnek göstererek, çocuklara adalet ve merhamet duygularını aşılması ve onların ruhlarına ahlakı naksetmesi gerektiğini aşağıdaki ifadeleriyle dile getirmektedir:

Daha mektepte iken köylünün altınlarını nasıl toplayacağını hesaplayan doktor veya hangi vasıtalarla apartman sahibi olacağını tasarlayan hukukçu genç, elbette hocalarından insani bir merhamet terbiyesi almamış demektir. Bu yolda örnek verecek hocalardan okumamış demektir. Sanki mektep, iyilerin rekabet ettiği bir müsabaka yeri imiş gibi çok kere mürebbiler fena karakter taşıyan

talebeyi, hocanın cehennem vaazı gibi, tehditlerle hakaretlerle boğuyorlar; sonunda elbette o gençten ahlaksız tipi elde edilir. Hâlbuki mektep ruhları iyileştirecek, gençleri iyi ahlak sahibi yapabilecek bir kurumdur. Muallimin işi iyilerle öğünmek değil, genç ruhların hepsini iyi ve ahlaklı yapabilmektir. Talebenin fenalıkları karşısında bağlandığımız ithamlarla hakaretler iyi düşünürsek kendimizdedir. Ancak gençlere merhamet duyguları aşılıyarak, onu kalp şefkati ile karşılayarak millet ve insanlık için hayır yapıcı bir hale getirebiliriz” (Topçu, 1943a: 290)

Öğretmenlerin ideal bir toplumun oluşturulmasında rollerinin ne derece önemli olduğunu fakat bunu kendilerinin de yeterince bilmediklerini, bu yüzden de ciddi bir eğitimden geçmeleri gerektiğini Nurettin Topçu, şu düşüncelerle ifade etmektedir:

Filhakika bu girift içtimai teşkilat içinde, gençlerin maneviyatını, itiyatlarının kuruluşunu, ihtiraslarının ateşlenmesini on-onbeş yıllık bütün gençlik devresi içinde kendilerine emanet ettiğimiz muallimlerden başka hangi sınıf insan, cemiyetin ideal hayatının ruhi idaresinin sahibi sayılır? Ruhumuzun sanatkârı, hayatımızın nazımı olan muallimin aramızdaki yerinin yüksekliğini, vazifesinin geniş ruhi mesuliyetinin pek ağır olduğunu maalesef gençlere değil, bugün muallimlere hatırlatmak lüzumunu duyuyoruz. (Topçu, 1939a: 190).

Nurettin Topçu'ya göre okulun kapısı mabet gibi ahlak dünyasının, ruh dünyasının kapısı olmalıdır (Topçu, 1943a: 292). Yıllarca okul sıralarında eğitim alan bir genç ahlak timsali ve insanlığa örnek, şahsiyet sahibi bir birey olması beklenirken toplum için bir bela kaynağı olmuşsa, Nurettin Topçu onu yetiştiren öğretmenin acınacak bir durumda olduğunu şu sözlerle ima etmektedir. “Talebesi irfan ve ahlak yolundan sapan muallim mustarıptır. Rabbinden kendine mağfiret dilenir” (Topçu, 1939f: 70).

Ancak ona göre okul artık çocukların ruhlarına hayat veren kutsal bir mabet olmaktan çıkmış, ihtirasların dayatıldığı bir yer haline gelmiştir. Bilhassa özel okulların büyük bir çoğunluğunu ticarethaneye benzeten Nurettin Topçu (Topçu, 2017a: 107) bu okulları kolay ve az bir emekle diploma dağıtmakla suçlamaktadır. Yabancı okulları ise kapitülasyonların eğitimimizdeki artığı olarak görmekte (Topçu, 2016a: 145) ve düşman kültürlerinin aşılandığı bu yabancı okullar ile kolejlerin, Türk çocuğunun ahlakına son derece vahim sonuçları olacak zararlar verdiğini belirtmektedir. Hatta bu yabancı okullar için milletin bağrının doğrandığı yerler diyerek onları çok ağır eleştirmekte, fakat ebeveynlerinin çocuklarını bu okullara kaydettirmek için birbirleriyle yarıştıklarını da üzümlerle itiraf etmektedir. Ona göre yabancı okullar sömürgecilerin, milletin mazisi ile ecdadını unutturmak için açılan esir mektepleri gibidir. Amerika ve Almanya gibi ülkelere yüksek ücretle köle yetiştiren okullardır. Yabancı dille öğretim yapan bu okullar yabancı ruhlu nesiller yetiştirmektedir. Milletin ahlak ve değerlerini çirkeflilere bulaştırmakta ve Türk çocuğunun hayâ ve vicdanını ellerinden almaktadır. Ahlaki değerlerin başında gelen hürmet ve utanma duygusunun elinden alındığı bu okullardan mezun olan nesiller devleti, menfaatleri uğruna, sömürmekten başka ne yapabilir, millete ve insanlığa nasıl hizmet eder diye serzenişte bulunur (Topçu, 2017a: 107-108).

Nurettin Topçu, eğitimde ahlak kadar iradeye de ehemmiyet verir. Kitlelerin şuursuzca fertlere bağlanmasını kabul edilemez bir anlayış olarak görür (Topçu, 1939e: 34). Ona göre okul, gençleri bir bütünün, bir grubun üyesi olmak fikrinden kurtarması lazımdır. Öğrenci sınıfta kendini bir grubun himayesinde sandığından şahsiyeti gelişmez. İşte öğretmene düşen görev onları ayrı ayrı şahsiyetlerine çevirmektir. Aksi takdirde maalesef okullarda, tıpkı bir fabrikadan çıkan seri ürünler gibi birbirlerinin aynısı gençler üreteceğiz. Öğretmen, kalabalıklar içinde ferdiyetler ve şahsiyetler yetiştirmek zorundadır. Gençleri kalabalıklar içinde şahsi yaratılış ve yeteneklerine sahip kılmak ve şahsi kanaatini hiçbir cemaatin veya kişinin isteklerine feda etmeyecek şekilde eğitmek, öğretmenin en önemli görevlerinden biridir der (Topçu, 1943a: 292). Unutmamalıdır ki İnsanlığın değeri, küçük görünen ve hiçbir zaman kalabalığın alkışını toplamayan, fakat gözyaşından doğan eserler sayesinde olmuştur. İnsanlığın ilerleyişi kaba gözlerle görünmeyen bu şuur hareketinin eseridir (Topçu, 1939c: 49). Diyen Topçu, kalabalığın değerli olmadığını, tam tersi tahakküm ve gafletin kaynağı olduğunu Gandhi'nin şu

veciz sözüyle ifade eder “Kalabalıklar yüzüme tükürse bastığım yerin çok sağlam olduğunu anlarım” (Topçu, 1943a: 292).

Düşünen insanı ise kalbinde ışıklar arayan insan olarak tasvir eden Topçu’ya göre idealsiz hakikate ulaşmak mümkün değildir. Ona göre Yunan hikmeti, Sokrat’ın insanı esas alan “kendini tanı” düsturunu bir kenara bırakıp kâinatın sınırlarına dalınca sonunu hazırlamıştır. Aristoculuğun devamı mahiyetindeki skolastik felsefe, Batıda Hristiyanlığa, doğuda ise İslam medeniyetine zarar vermekten başka bir şeye yaramadı. Ruhu ihmal edip dünyaya dalan insan hakikati bulamaz Hakikate ne beden, ne zekâ ne de hayal ile ulaşılabilir. Hakikate ancak ve ancak, Eflatun’un ifadesiyle, tamamen ruh ile gidilebilir. İnsan ruhta sadece kendi varlığını değil eşyanın sırrını da çözebilir demektir (Topçu, 1942: 226-227).

Toplumu ahlaki çöküntüden kurtarmanın ancak ve ancak insanı merkeze alan bir eğitimle mümkün olacağını ifade eden ve gözlerimizi dışımızdaki dünyadan ve eşyalardan çekip benliğimize dönmemizi tavsiye eden Topçu, Avrupa’dan aldığımız programları bir kenara bırakıp ruhlarımızda inkılaplar yapacak makine aşığı değil de ruh ve vicdan sevdalısı gençler yetiştirmek için çabalamamızı ister (Topçu, 1943b: 261). Edebiyat, felsefe, tarih gibi insanı konu edinen derslere karın doyurmaz mantığıyla yaklaşmanın ruhumuzu körelteceğini söyleyerek, okullarımızda fen ve matematikten ziyade edebiyata önem verilse muhtemel ki bugün çocuklarımızın ruhları ile birlikte karınları da, daha emniyette olacaktı der (Topçu, 1943c: 336). Ve devam eder. Okul çocuklara bazı kavram ve kaideleri ezberleterek ya da matematik ve fen derslerini kutsallaştırarak esas işini yapmış sayılmaz. Okul çocuklarımıza sindire sindire insanlığa örnek olacak bir ahlak idealini ve birlik ruhunu aşılmalıdır. Bu ise ancak evrensel ruha sahip bir din sayesinde mümkündür (Topçu, 1943d: 357). Çünkü “Dine tırmanan irade, iradelerin gerçek sahibi olan Allah’a yönelmekle sonsuzluğun iradesini kazandıran duyguları yaşatıyor. Allah en büyük iradedir” diyen Topçu (Topçu, 2016b: 16). Dinin insan iradesi üzerindeki etkisini ve ehemmiyetini şu sözlerle ifade etmektedir. *Dinde Allah’a teslim oluş fani iradelerin yerine Allah’ın iradesini istemektir. Yoksa teslim olmak, her türlü iradeden vazgeçip deruni bir baş dönmesine kendini bırakmak değildir. Dini irade bizi sonsuz kudretin iradesine iştirak ettiriyor. Dinde kurtuluşun, selametın ve İslam’ın asıl manası budur* (Topçu, 1949: 6) “Şimdiye kadar hayatımı boşa geçirdim. İlim gibi değersiz ve abes şeylerle uğraştım. Nihayet anladım ki dinden başka hayatı hasretmeğe değer hiçbir şey yokmuş” diyen fizik ve matematik dâhisi Pascal (Topçu, 1939b: 2), hakiki eğitimin, kalp ve irade eğitimi (Topçu, 1943a) olduğunu biliyordu. Onun dediği gibi “kalbin öyle görüşleri var ki, akıl onlara hiç sahip değil” (Topçu, 1942: 225). Demektir.

Topçu, Pascal’ın bu sözüyle ilmin değersiz olduğunu değil dinin ahlak üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. Ayrıca Topçu’nun bahsettiği din eğitimi sadece bazı usul ve kaideleri ezberletmekten ibaret, maalesef insanın ruhunu olgunlaştırmak ve ıslah etmekten uzak, şekilden öteye gitmeyen bir din eğitimi değildir. Böyle bir din eğitimi şu sözlerle eleştirmektedir:

Bugün yaşatılan İslam kültürü ruhla bağlarını koparmış bir iskelet, ilme ve hakikat sevgisine düşman, ilkel toplumların yaşadığı dar kaidecilikten başka bir şey değildir. Son yılların mirası olan ruhsuz kaidecilik, zamanımızda ruha şuurla düşman bir maddecilik akımını takip ettiğinden yalnız halk arasında revaç bulmakla kalmamış, zamanımızın din öğrenimini almış bulunuyor. XX. Asrın Türk cemiyeti, şuurları büsbütün uyuşturmak ister gibi, Kur’an’ı durmadan bol bol ezber okuyan seslerin kurbanı olmuşken, İmam hatip okulları ile İslam enstitüleri bu faciayı önleyici değer kazanamadılar. Allah kelamını ruhlara kuvvet değil de seslerine sermaye yapan hoca, hafız ve mevlithan zümresini İslam dünyasının sahipleri olarak düşünmenin bile bir felaket olduğu devrimizde kırk bin köyün ruhunu bu ellere teslim etmenin mesuliyetini hep omuzlarımızda taşıyoruz. Totem ayınlerine tempo tutan âmencilik futbol maçları ile yarışmaya çalışırken, okullarımızda okutulan din dersleri elbette jimnastik dersi kadar değer kazanmayacaktır (Topçu, 2017b: 45).

Topçu, bugünkü eğitim felsefemizi; Batıcı, Amerikancı ve pragmatik olarak niteler. Topçu'ya göre; her alanda başarının sırlarını araştıran ve pratik başarıya hakikat unvanını veren Amerikan hayat felsefesi pragmatizmin, eğitimimizde benimsenmiş olması bir musibettir. Cumhuriyet dönemi eğitim sistemi; pragmatik felsefeye ve onun eğitimde bir uzantısı olan progressivizme, yani ilerlemeciliğe dayanmaktadır (Sönmez, 2011). Halbuki Ona göre;

İnsanlığın büyük hareketleri her zaman büyük fikirlerden doğmuştur. Büyük hareketlerin arasında büyük fikirlerin tarihi vardır. Olduğu gibi ele aldığımız hareket bir fikrin tahakkuku değil de nedir? İradenin ilk basamağı niyet, ona irade oluşu veren de karar değil mi? Ve aklın bütün mekanizması bu niyetten karara çıkışta görülüyor mu? Tam olan karar cehdi ihtiva eder ve olgun meyva gibi kendiliğinden ağaçtan kopar. Fikre kıymet vermemek bu insani olan hareketi, iradi olan hareketi de inkâr etmek demektir, onun kıymetini tanımamaktır. Asrımızın sahiplerinin elinde ahlaki hareketin ışığı, ferdi iradenin karar fonksiyonu ile beraber söndürülmüştür (Topçu, 1939e: 33).

Okullarada teknikten önce insana değer veren ahlak dersleri olması (Topçu, 2016b: 126) gerektiğini söyleyen Topçu, bu Amerikan felsefesinin, gençliğe karakterden ziyade beceri kazandırmaya çalışmakta olduğundan; ruhsuz, idealsiz ve inançsız bir öğretime sebebiyet verdiğini söylemektedir. Böylece insan en aşağı canlıların seviyesine çekilmekte ve insanoğlunun ilerleyişindeki bu inanılmaz gerilemiş, kuşakları bir cehennem hayatına sürüklemektedir der (Topçu, 2017b: 45). Nurettin Topçu'ya göre;

Asrımızın mektebi, insandan kaçmaktadır. Milletimizin içine düştüğü bunalım, XX. Yüzyılını Batı medeniyeti, bulunduğu yerde ve haliyle taklide kendisini mecbur hissetmesinden ileri gelmektedir. Bizde ilk mektebin yapmış olduğu inkılap, sade okumayı öğretmek için kullanılan metodun garpten aktarılması oldu. Bütün tahsil boyunca gencin okuduğu dersler arasında kendini tanıtanı, eşyayı tanıtanı nispetle hemen hiç kadardır. Hidrojen gazını öğreniriz de selam vermenin sebebini, büyüklere hürmetin hikmetini öğrenmeyiz. Çünkü birincisi kazanç getirmektedir. Dışımızda daha refahla yaşamak uğruna insanlığımızı feda ediyoruz. Dini kültür ve öğretim bile, içten çıkıp bir dış kültür ve terbiyesi haline gelmiştir. Namazın ve her ibadetin harici erkânını bol bol ve sayısız şartlarıyla öğretmekten hoşlanan din komisyoncuları, ibadetin hikmetini, onda insanlığın ulûhiyetiyle alış verişini anlatmazlar; böyle bir iç âlem münasebetiyle hatta alakalanmazlar (Topçu, 2016b: 83).

Topçu'ya göre günümüzde en çok ihmale uğrayan kalp ve duyguların terbiyesi olan ruh faaliyetidir. Menfaatlara ya da hayatın gerçeklerine uygun olmadığı gerekçesiyle çocukların kalpleri ve ruhları harap ediliyor. (Topçu, 1943e: 323). Tekniği kutsallaştırıp, çok bilen değil çok iş yapan adam mantığı ile teorik bilimlerin ihmali, toplumu maalesef menfaat hastalığına yakalanmış beton ruhlara dönüştürmektedir (Topçu, 1943c: 336). Hayatın gerçekleri bahane edilerek kalp ve ruh eğitiminin ihmal edilmesi yüzünden nesillerin durumları acıklı bir hal almaya başladı. Neredeyse menfaat yok diye sevdiğini bile sevmekten korkan ve utanan nesiller yetişmeye başladı. Hayat ve kâinatı menfaat kelimesine sığdıran pragmatist ahlak anlayışı, menfaatini bilen adamı ortaya çıkardı. Diyerek daha ilkokul sıralarında bu felsefeyle “uyanık” yetişmenin sırlarını öğrenen gençlerin, adeta kendi yumurtasını pişirmek için başkalarının evlerini yakmayı mubah sayan bir anlayışa sahip olduklarını belirtmektedir (Topçu 1943e: 323-331). Nurettin Topçu'ya göre İdealsiz hiçbir hakikate ulaşamayacağını bilmeyenlerin oluşturduğu (Topçu, 1942) realist, pragmatist ve pozitivist eğitim anlayışları toplumda çöküntünün kaynağıdır. Ona göre bugünkü Türk toplumunun hayatının anlamı olan fikir ve ahlak kuvvetleri; hatalı vicdanların, güce vasıta olmaktan başka rolleri bulunmayan samimiyetsiz fikir adamlarının eseri olan realizmle bu nesli ruhsuzluk ve iradesizlik içinde bunalıma sürüklemiştir. Ona göre adeta şeytanı temsil eden gerçekçilik toplumun zaafından istifade ederek hayatın pratiğine küçük yaşlardan itibaren vakıf olan kurnaz bir gençlik ortaya çıkardı. Realizm, gerçekçiliğin bize sunabileceği bütün güçleri kullanmasını bilen, iradesiz pratik adamlarını doğurdu demektir (Topçu, 1939d: 196-197). Realist ahlaklar arasında İngiliz ahlakı olan utilitarist-çıkarıcı ahlak ilk sırada yer alır. Realistler her çeşit çıkarın, hayata uymak sayesinde mümkün olduğunu düşündüklerinden;

çıkartı, ahlak ideali olarak tanırlar (Topçu 1947: 5). Bunlara göre bir düşünce uygulandığı müddetçe değerli olduğu için uygulaması imkânsız olan fikirler gereksizdir. Bu düşünce şuurumuzu, evrensel nizam içinde bir ışık olmaktan çıkartıp; küçük, bencil varlıkların hizmetçisi yaptı. Bunlar kişisel karakterin, başarılı oldukça yükselebileceğini dile getirip başarı uğruna her hareketi mubah gördüler diyerek realist ve pragmatist eğitimi eleştirmektedir (Topçu, 1939e: 36).

Topçu'ya göre; realizmin anahtarı ise, Amerika'da ortaya çıkan ve İngiliz Ada felsefesi ampirizmin bir uzantısı olan pragmatizm olmuştur. Bu "dünya dini felsefesi" hakikati "pratik menfaate elverişlilik ve muvaffakiyet getiricilik" kavramları içine sıkıştırmış, böylece insana hayatın kontrolünü ele geçirincede kadar ona uyabilen, kurnaz ve dalkavuk bir şahsiyet yerleştirmeye çalışmıştır (Topçu, 1947: 5).

Nurettin Topçu Pragmatizmin Türk ahlak anlayışına hiçbir şekilde uymadığını, çünkü pragmatizme göre faydalı olan şeyin her zaman doğru olduğunu, öyleyse fayda sağlayan bir yalanın, bu felsefeye göre hakikat olabileceğini, bir insan için bir dönem yanlış veya batıl olanın, başkaları için hakikat olabileceğini ifade etmektedir. Ona göre Pragmatist anlayış, hayatı ve evreni "menfaat" kelimesi içine sığdıran ahlak idealini dünyaya yaymıştır. Pratik menfaat daha önce ortaya çıkmış olan pozitivist bilimin sonucu olan teknik değerler ile çok iyi uzlaşmıştır. Müspet ilim, pratik çıkarlarımızı büyük ölçüde gerçekleştirdiğinden, 20.yüzyıl, "menfaatlerini bilen adam, iş adamı" asrı hüviyetini kazanmıştır. Fakat menfaatin kişilere ve gruplara göre değişmesine önem verilmeyince, grupların değişen menfaatleri insanlığı birbirine düşman yapmıştır. Bu felsefeyle daha ilkokul sıralarında kendine "gözü açık" yetişmenin hünerleri öğretilen nesiller, sırf çıkarları için istedikleri küçük bir menfaat uğruna, başkalarının binlerce menfaatini feda ederek, kendilerine zulmetmeye başladılar demektedir (Topçu, 1943e: 331).

Ayrıca, o rölativizmi de realizm ve pragmatizm gibi hakikatin ve ahlakın en büyük düşmanı olarak görür. Göreceli bir fikrin doğruluğunun başka bir fikre göre yanlış olabileceğini, iyiliğin ve kötülüğün de izafi olduğunu, ahlak kaidelerinin de toplumdan topuma değişebileceği düşüncesini sert sözlerle eleştiren Topçu, bunun şahsi iradeyi daha filizlenmeden ortadan kaldırdığını şu sözlerle ifade eder;

Hiçbir fikrin doğru ve inanmaya değer olmadığını ispata muktedir olan bu adamlar aynı zamanda her fikrin aksinin de kendisi kadar doğru olabileceğini iddia ederler. Bu her fikri çürütmek için en kuvvetli vasıtadır. Böylece bir fikrin doğruluğu iddiası en kestirme bir usulle ortadan kaldırılmış olur ve hakikat maskeli şeytanın ayakları altında gizlice ezilir, yok edilir. İzafiyetçilik (Relativisme) hakikatin en büyük düşmanıdır. Hakikat inkârla bir defa öldürülür; fakat izafiyetçiliğin elinde hergün ölmektedir. Çünkü izafiyetçilik her fikir için (doğruluğu başka bir fikre nazaran izafidir) diyor. Böylece kâinattaki bütün fikirler birbirine tutunarak durabilen cansızları andırıyor ve kâinat, istediğimiz için karşımızda duran, fakat kendiliğinden bir kıymet taşımayan büyük bir manken oluyor". Bunlar iyilik ve kötülüğün de izafi olduğunu söylerler. (ahlak kaideleri cemiyete nazaran izafi düsturlardır) diyen bu müsamahakârlar, sizin iradenizi hayati kuvvetler içinde filizlenmeden kuruturlar (Topçu, 1939e: 34).

Nurettin Topçu, okullarımızın artık üzerine düşen görevi yapmaktan uzak olduğunu insana ve insanlığa hizmet edecek yerde eşyaya gönül vermiş, menfaatlerinin peşinde koşan nesiller yetiştirdiğini söylemekte bunu ve nasıl bir okul istediğini Türkiye'nin Maarif Davası'nda şöyle belirtmektedir;

Bugün bir mektep buhranı yaşamaktayız. Geride bıraktığımız bin yılın bir kısmı, ilahi ideallerin heyecanı ile onu ebedi yapacak mektebi kurmak için çok kanlar akıttı, sayısız kurban verdi. Son asırlarda ise yüzyıllarca süren emeklerin eserini istismar ediciler türedi. Bu bina yıkıldı. Şimdi milletin gerçek varlığı olan ruhun harabesi karşımızdadır. Bizi hakka götüren bir yol, aydınlığa açılan bir kapı lazım. Bu kapı mektebin kapısıdır. Bugünkü mektep insanın ruhunu yüceltmek için değil, makinaya esir olarak midesinin saltanatını yaşatmak için açılmış kapıdır. Gençler bina, fabrika, teknik hizmetinde alacakları paranın hesabını yaparak bu kapıdan giriyorlar. Elbette onda hörmet, hayâ, vatanseverlik,

sanat ve ahlak dersleri alamayacaklardır. Mektep denen kutsal çatının altında bugün usta çırac münasebetinden başka bir şey yaşanmıyor. Mektep artık gençliğe karakter mayası aşamıyor... Bugünün mektebi düşünen ve seven insan yerine çok kazanan adam yetiştirmektedir. Bize; bir insan mektebi lâzım. Bir mektep ki bizi kendi ruhumuza kavuştursun; her hareketimizin ahlaki değeri olduğunu tanıtsın; hayâya hayran gönüller, insanlığı seven temiz yürekler yetiştirsın; her ferdimizi milletimizin tarihi içinde aratsın; vicdanlarımıza her an Allah'ın huzurunda yaşamayı öğretsin (Topçu, 2017b: 46-47).

4. Sonuç

Topçu'ya göre ahlakın temelinde isyan vardır. Ancak bu İsyân Allah'ın insan üzerinde isyanı olup; hür irade ile aşka teslimiyetidir. Topçu'nun buradaki isyanı, ne devletin baskısına karşı kişinin mutlak özgürlüğünü savunan anarşistin isyanı, ne de kapitalizme tepki olarak doğsa bile; bütün milli kutsallara düşman ve insanı başka bir esirliğe götüren Marksistlerin isyanıdır (Kök, 1992: 104). Topçu'da; hareket, insan ile Allah'ın birleşimi olduğundan, evvela kendini imanla irade şeklinde tezahür etmektedir.

Bu doğrultuda irade, insanın içinden dışarı yönelen arzusuyla bu arzuyu durduran güçler arasındaki şuurlu bir muvazenedir. Duyguların kaynağı insana göre değişmektedir. Topçu'ya göre; Ahlak, ilim ve sanatların kaynaklarından ilham alan hislerin insanı yücelten bir iradeyi yansıttığını; dinden kaynağını alan iradenin; iradelerin hakiki sahibi olan Allah'a yönelmesiyle; namütenahinin iradesini kazandıran hisler oluşturduğunu düşünmektedir (Topçu, 2016b: 16; Köseadağ, 2017: 78).

Hakikatte Topçu'ya göre; irade birdir ve istek halinde âleme yayılan kudretin insandaki adıdır. Amacına ulaşabilen gerçek ve tam irade; kişide başlayan aile, devlet, millet ve insanlık basamaklarından geçerek; Allah'a ulaştırılan iradedir. Buradan anlaşılacağı üzere; kişi olarak insan, kendi varlığından çıkıp; çevresine, içinde yaşadığı topluma ve dünyaya açılabilen bir varlıktır (Topçu 2016: 16b; Köseadağ, 2017: 78).

Topçu'nun insan problemini yorumlayışı, ne egzistansiyalistlerin iddia ettikleri gibi; dünyaya atılmış kimsesiz bir insan olmadığı gibi kalabalıkların arasında kaybolmuş, şahsiyetini yitirmiş silik bir insan da değildir. Topçu'nun özlediği insan tipi; bulunduğu ortamı, bir imkân ve hareket sahası olarak gören, varolma iradesiyle özünün varoluşunu kuran insandır.

Nurettin Topçu'nun eğitime bakışı da bu yöndedir. Nitekim okulların nasıl bir insan yetiştirmesi gerektiğini şu sözlerle dile getirmektedir; *Filhakika zekâ ve ruhumuza bir yük değil bir irfan ve olgunlaşma aracı olabilmesi, okullarımızın birçok şeyler bilerek hiç düşünmesini bilmeyen bir tek makinadan çıkarılmış sürü halinde kafalar değil de şahsiyet sahibi fertler, haksızlığa ve eksikliğe isyan ederek eser yaratabilen kuvvetli ruhlar yetiştirebilmesi için temel olan iş, derslerin bugünkünden başka metotlarla ve başka ruh ve gayelerle okutulmasını temine çalışılmalıdır* (Topçu, 1943f: 361).

Topçu, eserlerinde; eğitimin bir toplum için önemini vurgulamış, birer eğitim kurumu olan okulların müfredatının, öğretim kadrosu ile mükemmel olması gerektiğine işaret etmiştir. Çünkü bu özelliklere sahip bir eğitim sistemi, millet bilincinin oluşumunu sağlayan yegâne unsurdur. Ona göre Tanzimat'tan itibaren Meşrutiyet ve Cumhuriyet dönemlerinde; Fransız, Alman ve İngiliz kültürlerini içinde barındıran eğitim sistemleri ülkemizde uygulanmaya çalışıldı. Son olarak; kaynağını, Amerika Birleşik Devletlerinin tipik hayat felsefesi olan pragmatist felsefeden alan progressivizm uygulanmaya başlandı (Kaya, 2008). Bu felsefe ülkemiz gençlerini yozlaştırarak; ülkemize en büyük zararı vermiştir.

Topçu'ya göre; bizi biz yapan değerlere tamamen ters olan bu eğitim sistemi milli şuurumuzu kökünden baltalamıştır (Topçu, 2010). Türk toplumu, mazisinde bulunan ve kendisini kendi yapan değerlerini kaybetmiştir. Yitirilen bu değerleri yeniden kazandıracak olan; bu doğrultuda yetiştirilecek olan öğretmenlerdir. Anadolu'nun beklenen kurtarıcısı heva ve hevesleri hep feragat ve fedakârlık olan,

sadece ilim ve faziletin havarisi olacak olan öğretmenlerdir. Öğretmen, ahlak ve şahsiyetimizin mimarı, ruhun ulvi isteklerine; nefisinden her şeyi feda ederek; öğrencisine ulaşan idealist kişidir.

Sonuç olarak; Topçu'nun ahlak ve karakter eğitiminden amaçladığı, milli mukaddesatına sahip, milletini diğer milletlerin üstüne çıkarmaya çalışan, ileri medeniyetin arzuladığı irfan sahibi, büyük karakterler yetiştirmektir. Bu gayeye varmamızın yegâne yolu da ona göre, maarif teşkilatımızın, şahsiyetçi, ruhçu ve milliyetperver olmasıyla mümkündür (Topçu 2017b). Eğitim, çok ince bir sanata benzer. İnsan ruhuna bağlı en hassas değerleri işlemek, büyük bir maharet ve sabır gerektirir. Bu yüzden muallim her şeyden önce insan mimarı olmalıdır. Öte yandan ahlak eğitiminde en önemli iş, model olmaktır. Muallim, çocuğa iyi bir örnek olamazsa; ahlak eğitiminde başarıyı yakalaması mümkün değildir. Çünkü gence kazandırılacak ahlaki davranışlarda örnek olmak son derece ehemmiyet arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- Akarsu, B. (1979), *Felsefe terimleri sözlüğü*, B. II, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aydın, M. (2013), Namık Kemal'de "Terakki" ve "Maarif" düşüncesi, *Ankara üniversitesi dil ve tarih-coğrafya fakültesi dergisi*, 53 (2), ss. 451-477.
- Çankı, M. N., (1954), *Büyük felsefe lugatı*, 1. İstanbul.
- Kara, İ., (2005), *Sözü Dilde Hayali Gözde*, Dergâh Yayınları, İstanbul
- Kara, İ. (2013), Nurettin Topçu Hayatı ve Bibliyografyası, Dergâh Yayınları, İstanbul
- Kara, İ. (2012). Topçu, Nurettin, *İslam Ansiklopedisi*, Diyanet Yayınları, (41), 248-253.
- Kaya, B. (2008). *Oluşturmacı yaklaşıma göre hazırlanan TC. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğrenmeye etkisi. Bir eylem araştırması*. Yayınlanmamış doktora tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kınalızade A. E. (2013), *Devlet ve aile ahlakı*, F. Dikmen (Ed), İstanbul: Tutku Yayınları
- Kök, M., (1992), "Nurettin Topçu ve rönesansımız". Nurettin Topçu'ya Armağan, İstanbul, Dergâh Yayınları, ss. 97- 105
- Kösedâğ, S. (2017): Nurettin Topçu'da insan ve şahsiyeti, *Mavi Atlas*.5(1), 69-79
- Öztürk, H., (2001), *Belçika'da ve Türkiye'de zorunlu eğitim*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Sami, Ş. (1905), *Kamus-ı Türkî*, B. IV, İstanbul
- Topçu, N. (2016a). *Ahlak nizamı*, E. Erverdi ve İ. Kara (Haz), İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Topçu, N. (2017a). *Kültür ve meddeniyet*, E. Erverdi ve İ. Kara (Haz), İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Topçu, N. (2016b). *İradenin davası- Devlet ve demokrasi*, E. Erverdi ve İ. Kara (Haz), İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Topçu, N. (2017b). *Türkiye'nin maarif davası*, E. Erverdi ve İ. Kara (Haz), İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Topçu, N. (1939a). Muallim, (İ. Kara, hazırlayan) *Hareket fikir-sanat dergisi*, 1(6), 190-192
- Topçu, N. (1939b). Rönesans hareketleri, (İ. Kara, hazırlayan) *Hareket fikir-sanat dergisi*, 1(1), 1-6
- Topçu, N. (1939c). Vatandaş ahlakı, (İ. Kara, hazırlayan) *Hareket fikir-sanat dergisi*, 1(2), 48-51
- Topçu, N. (1939d). İki mezar (İ. Kara, hazırlayan) *Hareket fikir-sanat dergisi*, 1(7), 193-197.

-
- Topçu, N. (1939e). Asrımızın hareket adamları (İ. Kara, haz.) *Hareket fikir-sanat dergisi*, 1(2), 33-45.
- Topçu, N. (1939f). Siyaset ve mes'uliyet, (İ. Kara, hazırlayan) *Hareket fikir-sanat dergisi*, 1(3), 65-71.
- Topçu, N. (1942). Hakikat dini, (İ. Kara, hazırlayan) *Hareket fikir-sanat dergisi*, 4(8), 225-230.
- Topçu, N. (1943a). Okulda ahlak, (İ. Kara, hazırlayan) *Hareket fikir-sanat dergisi*, 5(10), 289-292.
- Topçu, N. (1943b). Avrupa, (İ. Kara, hazırlayan) *Hareket fikir-sanat dergisi*, 5(9), 257-261
- Topçu, N. (1943c). Ortaöğretim, (İ. Kara, hazırlayan) *Hareket fikir-sanat dergisi*, 5(11), 335-338
- Topçu, N. (1943d). Millet ve milliyet, (İ. Kara, hazırlayan) *Hareket fikir-sanat dergisi*, 5(12), 355-357.
- Topçu, N. (1943e). Hakikat düşmanı üç felsefe, pozitivizm-pragmatizm-sosyolojizm, (İ. Kara, hazırlayan) *Hareket fikir-sanat dergisi*, 5(11), 321-331.
- Topçu, N. (1943f). Lise dersleri, (İ. Kara, hazırlayan) *Hareket fikir-sanat dergisi*, 5(12), 361-365.
- Topçu, N. (1947). İradenin davası (İ. Kara, hazırlayan) *Hareket fikir-ahlak-sanat dergisi*, 2(12), 3-6.
- Topçu, N. (1949). Dinde irade (İ. Kara, hazırlayan) *Hareket fikir-ahlak-sanat dergisi*, 3(26), 3-6.
- Sönmez, V. (2011), *Eğitim felsefesi*, Ankara, Anı Yayıncılık.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Ankara: Seçkin yayıncılık.